[1965 ఎస్ సి ర్ (1) 340]

ఆదాయపు పన్ను కమీషనర్, యుపి వర్సెస్ నైనిటాల్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్

(సుబ్బారావు, కె.షా, జె.సి.సి.ఆర్.ఐ, ఎస్.ఎం.)

ఆదాయపు పన్ను -మినహాయించదగిన నష్టం-బ్యాంకింగ్ కంపెనీ-వ్యాపారానికి నష్టం -- భారతీయ ఆదాయపు పన్ను చట్టం, 1922 (1922లో 11), పేజీ 10(1).

బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం చేస్తున్న నైనిటాల్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్ రాంనగర్ బ్రాంచ్ నుంచి రూ.1,06,000 విలువైన నగదు, ఆభరణాలను దుండగులు దోచుకెళ్లారు. ఈ నష్టాన్ని 1952-53 మదింపు సంవత్సరానికి ట్రేడింగ్ నష్టాలుగా బ్యాంకు పేర్కొంది. ఈ నష్టం వ్యాపారానికి యాదృచ్ఛికం కాదనే కారణంతో ఆదాయపు పన్ను అధికారి ఈ వాదనను తోసిపుచ్చారు. అప్పీలేట్ అసిస్టెంట్ కమిషనర్, ఇన్కామ్ ట్యాక్స్ అప్పిలేట్ ట్రిబ్యునల్ ఈ విషయాన్ని ధృవీకరించిన విషయాన్ని అలహాబాద్ హైకోర్టుకు నివేదించింది, ఈ నష్టం బ్యాంకింగ్ వ్యాపారానికి యాదృచ్ఛికంగా జరిగిందని, అందువల్ల ఇది భారతీయ ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 10 (1) ప్రకారం పన్ను చెల్లింపుదారుడు జప్తుగా క్లెయిమ్ చేసుకోవచ్చని పేర్కొంది. 1922. రెవిన్యూ తరఫున ఈ న్యాయస్థానానికి అప్పీలు చేయడం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 133 ప్రకారం ఒక ధృవీకరణ పత్రం ద్వారా వచ్చింది.

దొంగతనం జరిగే ప్రమాదం బ్యాంకింగ్ వ్యాపారానికి యాదృచ్ఛికం కాదని, ప్రస్తుత కేసులో నష్టం బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం చేసే వ్యక్తిగా కాకుండా నిధుల యజమానిగా పన్ను చెల్లింపుదారుడిపై పడిందని పిటిషనర్ తరఫున వాదించారు.

హెల్డ్ : నగదు అనేది ఒక బ్యాంకింగ్ కంపెనీ యొక్క స్టాక్-ఇన్-ట్రేడింగ్. అందువలన దాని నష్టం వాణిజ్య నష్టం. కానీ వ్యాపారం యొక్క ఆదాయాన్ని లెక్కించడంలో ప్రతి నష్టాన్ని లెక్కించలేము, అది వ్యాపారం యొక్క కార్యకలాపాలను నిర్వహించడంలో ఖర్చు అవుతుంది మరియు ఇది కార్యకలాపాలకు యాదృచ్ఛికంగా ఉంటుంది. మినహాయించిన సందర్భంలో నష్టపోయిన వస్తువును మినహాయింపు కింద క్లెయిమ్ చేస్తారా. ఈ చట్టంలోని 10(1) అనేది

థియాస్సీ యొక్క వ్యాపారం యొక్క నిర్వహణకు యాదృచ్ఛికంగా ఉంటుందా లేదా అనేది వాస్తవానికి సంబంధించిన ప్రశ్న, ఆ కేసు యొక్క వాస్తవాలను బట్టి, చేపట్టిన కార్యకలాపాల స్వభావాన్ని మరియు వాటిని నిర్వహించడంలో ఇమిడి ఉన్న రిస్క్ స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. రిస్క్ యొక్క ఫ్రీక్వెన్సీ యొక్క స్థాయి పెద్దగా ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉండదు, కానీ వ్యాపారం యొక్క నైతికతతో దాని సంబంధం మెటీరియల్. [344 ఎ; 349 డి-ఇ].

ఇది బ్యాంకింగ్ వ్యాపారంలో అంతర్భాగం, భాగస్వాముల డిమాండ్లను తీర్చడానికి తగినంత డబ్బులను బ్యాంకులో ఉంచాలి. బ్యాంకులో డబ్బును నిలుపుకోవడం బ్యాంకింగ్ నిర్వహణలో భాగం. బ్యాంకులో డబ్బును నిలుపుకోవడం అంటే అది దోపిడీ, దొంగతనం, దోపిడీ లేదా అగ్ని ద్వారా నాశనం చేయడం వంటి సాధారణ ప్రమాదాన్ని కలిగి ఉంటుంది. బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం కొనసాగడం వల్ల నష్టాలు రావడం యాదృచ్ఛికం. ప్రస్తుత కేసులో బ్యాంకుకు జరిగిన నష్టం బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం కొనసాగడానికి యాదృచ్ఛికం. [349 ఎఫ్-జి].

కేసు చట్టంపై చర్చించారు.

మోతీపూర్ షుగర్ ఫ్యాక్టరీ లిమిటెడ్ ఆదాయపు పన్ను కమీషనర్, బీహార్ మరియు ఒరిస్సా, (1955) 28 ఐ.టి.ఆర్. 128 చార్లెస్ మూర్ అండ్ కో(డబ్ల్యు.ఎ.) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ ఫెడరల్ కమీషనర్ ఆఫ్ టాక్సేషన్, (1956) 95 సి.ఎల్.ఆర్. 344 మరియు గోల్డ్ బ్యాండ్ సర్వీసెస్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ కమిషనర్ ఆఫ్ ఇన్లాండ్ రెవెన్యూ, (1961) ఎన్.జెడ్.ఎల్.ఆర్.

బద్రిదాస్ డాగా వి. ఆదాయపు పన్ను కమీషనర్ [1959] ఎస్.సి.ఆర్.690 ప్రత్యేకతను సంతరించుకుంది.

రామస్వామి చెట్టియార్ వి. ఆదాయపు పన్ను కమీషనర్, మద్రాసు ఐ.ఎల్.ఆర్. (1930)53 మేడ్ 904, తిరస్కరించబడింది.

సివిల్ అప్పీలేట్ పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నెంబరు 938 ఆఫ్ 1963.

అలహాబాద్ హైకోర్టు 1960 డిసెంబర్ 19న ఇచ్చిన తీర్పు, డిక్రీలోని ఆదాయపు పన్ను రిఫరెన్స్ నంబరు 1588లో అప్పీలు చేశారు.

పిటిషనర్ తరఫున *కె.ఎన్.రాజగోపాల శాస్త్రి, ఆర్.హెచ్.ధేబర్, ఆర్.ఎన్.సచ్తే* వాదనలు వినిపించారు.

ప్రతివాదితరఫున ఎ.*వి.విశ్వనాథ శాస్త్రి, నౌనిత్ లాల్*వాదనలు వినిపించారు.

హైకోర్టు తీర్పును **సుబ్బారావు జె**. వెలువరిచినది

బ్యాంకింగ్ వ్యాపారంలో పన్ను చెల్లింపుదారుడి ఆదాయాన్ని లెక్కించడంలో భారతీయ ఆదాయపు పన్ను చట్టం, 1922 లోని సెక్షన్ 10 (1) ప్రకారం దోపిడి ద్వారా నగదును కోల్పోవడం ఆమోదయోగ్యమైన మినహాయింపు కాదా అనే ప్రశ్నను సర్టిఫికేట్ ద్వారా ఈ అప్పీల్ లేవనెత్తుతుంది.

లేవనెత్తిన ప్రశ్నకు సంబంధించిన వాస్తవాలను క్లుప్తంగా పేర్కొనవచ్చు. అసెస్సీ నైనిటాల్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్. ఇది బ్యాంకింగ్ వ్యాపారాన్ని నిర్వహించే ఏపీపీఎల్ఐసీ లిమిటెడ్ కంపెనీ. దీనికి వివిధ శాఖలు ఉన్నాయి మరియు వాటిలో ఒకటి రాంనగర్ లో ఉంది. సాధారణంగా బ్యాంకు ఆవరణలోని వివిధ భద్రాల్లో పెద్దమొత్తంలో మొత్తాలను భద్రపరిచారు. 1951 జూన్ 11వ తేదీ రాత్రి 7 గంటల సమయంలో బ్యాంకులో అడాకోటీ నిర్వహించి రూ.1,06,000 నగదు, కొన్ని నగలు బ్యాంకులో తాకట్టు పెట్టారు. 1952-53 మదింపు సంవత్సరానికి గాను బ్యాంకు నష్టాల్లో ఉందనే కారణంతో బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం నుంచి వచ్చే ఆదాయాన్ని లెక్కించడంలో ఈ మొత్తాన్ని మినహాయింపుగా పేర్కొంది. ఇది బ్యాంకింగ్ వ్యాపారానికి నష్టం కాదనే కారణంతో ఆదాయపు పన్ను శాఖ అధికారి ఈ క్లెయిమ్లను తిరస్కరించారు. అప్పీలుపై ఆదాయపు పన్ను అప్పీలేట్ అసిస్టెంట్ కమిషనర్, తదుపరి అప్పీలుపై ఇన్కమ్ ట్యాక్స్ అప్పీలేట్ ట్రిబ్యునల్ ఈ విషయాన్ని ధృవీకరించింది. ఈ మేరకు అల్లాబాబాద్ హైకోర్టును ఆశ్రయించిన ఆ కోర్టు డివిజన్ బెంచ్ దోపిడీ వల్ల కలిగే నష్టం బ్యాంకింగ్ వ్యాపారానికి యాదృచ్ఛికమని, అందువల్ల ఇది ట్రేడింగ్, నష్టమని, చట్టంలోని సెక్షన్ 10(1) ప్రకారం పన్ను చెల్లింపుదారుకు హక్కు ఉందని పేర్కొంది.

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది శ్రీ రాజగోపాల శాస్త్రి వాదనలు వినిపిస్తూ, బ్యాంకుగా తన అసమర్థతలో కాకుండా, ఇతర పౌరుల మాదిరిగానే దొంగతనం ద్వారా డబ్బును కోల్పోయిందని వాదించారు.దొంగతనాల ప్రమాదం బ్యాంకింగ్ వ్యాపారానికి యాదృచ్ఛికం కాదని, అందువల్ల, దొంగిలించిన మొత్తాన్ని ట్రేడింగ్ నష్టంగా మినహాయించలేమని పేర్కొంది. మరోవైపు ఎ.వి.విశ్వనాథ శాస్త్రి వాదనలు వినిపిస్తూ, దొంగతనం ద్వారా కోల్పోయిన డబ్బు బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం యొక్క స్టాక్ ఇన్ ట్రేడ్ అని, దానిని దాని వ్యాపారం యొక్క సాధారణ క్రమంలో బ్యాంకులో ఉంచారని, అందువల్ల దాని నష్టం ఆ వ్యాపారం కొనసాగించడం వల్ల యాదృచ్ఛికంగా జరిగిందని, అందువల్ల నష్టపోయిన మొత్తం చట్టంలోని సెక్షన్ 10 (1) ప్రకారం మినహాయించాల్సిన వ్యాపార నష్టం అని వాదించారు.

ఈ అంశంపై చట్టాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునే ముందు, బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం యొక్క కార్యకలాపాల పరిధిని క్లుప్తంగా గమనించడం ప్రారంభంలో సౌకర్యవంతంగా ఉంటుంది. బ్యాంకింగ్ కంపెనీల చట్టం, 1949 లోని సెక్షన్ 5 (1) (బి) ప్రకారం, "బ్యాంకింగ్" అంటే "రుణం లేదా పెట్టుబడి కోసం, ప్రజల నుండి డబ్బును స్వీకరించడం, డిమాండ్ లేదా ఇతరత్రా తిరిగి చెల్లించడం మరియు చెక్కు, డ్రాఫ్ట్, ఆర్డర్ లేదా ఇతర మార్గాల ద్వారా ఉపసంహరించుకోవడం"; మరియు సెక్షన్ 5 (1) (సి) ప్రకారం, "బ్యాంకింగ్ కంపెనీ" అంటే భారతదేశంలో బ్యాంకింగ్ వ్యాపారాన్ని నిర్వహించే ఏదైనా కంపెనీ; సెక్షన్ 5(1) (సిసి) ప్రకారం, "బ్రాంచ్" లేదా "బ్రాంచ్ ఆఫీసు అనేది ఒక బ్యాంకింగ్ కంపెనీకి సంబంధించినది, అంటే ఏదైనా బ్రాంచ్ లేదా బ్రాంచ్ ఆఫీసు, పే ఆఫీస్ లేదా సబ్-పే ఆఫీస్ లేదా మరేదైనా పేరుతో పిలవబడుతుంది, దీనిలో డిపాజిట్లు, చెక్కులు లేదా డబ్బు అప్పుగా ఇవ్వబడుతుంది, మరియు సెక్షన్ 35 యొక్క ప్రయోజనాల కోసం సెక్షన్ 6 యొక్క సబ్ సెక్షన్ (1) లో పేర్కొన్న ఏదైనా ఇతర వ్యాపార రూపాన్ని కలిగి ఉంటుంది. అందువల్ల, బ్యాంకింగ్ వ్యాపారంలో ప్రధానంగా డిపాజిట్లను స్వీకరించడం, అడ్వాన్సులు చేయడం, వాటిని గ్రహించడం మరియు కొత్త అడ్వాన్సులు చేయడం ఉంటుంది. ఇది ఒక నిరంతర ప్రక్రియ, దీనికి బ్యాంకు ఆవరణలో సిద్ధంగా ఉన్న నగదును నిర్వహించాల్సిన అవసరం ఉంది. నైనిటాల్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్, ఇటువంటి బ్యాంకింగ్ వ్యాపారాన్ని నిర్వహించడానికి స్థాపించబడిన ఒక పబ్లిక్

లిమిటెడ్ సంస్థ మరియు రామ్ నగర్ శాఖ అటువంటి వ్యాపారం చేసే శాఖలలో ఒకటి. ఒక వ్యక్తిలా కాకుండా, ఒక బ్యాంకింగ్ కంపెనీ వంటి పరిమిత సంస్థ కేవలం బ్యాంకింగ్ వ్యాపారాన్ని కొనసాగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఉనికిలోకి వస్తుంది మరియు సాధారణంగా ఆ వ్యాపారానికి వేర్వేరు పాత్రలను ఆపాదించడానికి ఎటువంటిస్కోప్ ఉండదు. అందువల్ల, బ్యాంకు యొక్క రాంనగర్ శాఖలు దాని భాగస్వాముల డిమాండ్లను తీర్చడానికి దాని సాధారణ వ్యాపారంలో బ్యాంకు ఆవరణలో పెద్ద మొత్తాలను ఉంచాయి.

ఒక బ్యాంకింగ్ కంపెనీ యొక్క స్టాక్-ఇన్-ట్రేడ్ క్యాష్ అనేది స్థిరమైన చట్టం, మరియు వాస్తవానికి ఇది వివాదాస్పదం కాదు. అరుణాచలం చెట్టియార్ లో వి. ఆదాయపు పన్ను కమీషనర్ మద్రాసు(1), జ్యుడిషియల్ కమిటీ డబ్బు యొక్క లాభాలను నిర్ణయించడానికి ముందు తిరిగి చెల్లించలేని రుణాలను మినహాయించుకునే హక్కు యొక్క ఆధారాన్ని పరిశీలిస్తోంది మరియు ఆ సందర్భంలో ఈ విధంగా పేర్కొంది:

> "వడ్డీవ్యాధి యొక్క లాభాన్ని నిర్ణయించే ముందు తిరిగి చెల్లించలేని రుణాలను మినహాయించుకునే హక్కుకు ఆధారం ఏమిటంటే, వడ్డీ వ్యాపారికి, బ్యాంకర్కు, డబ్బు అతని స్టాక్-ఇన్-ట్రేడ్ లేదా చలామణి పెట్టుబడి; అతను డబ్బుతో డీల్ చేస్తున్నాడు."

ఆదాయపు పన్ను కమిషనర్, మద్రాసులో వి. మద్రాసు హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ సుబ్రమణ్య పిళ్లై(1) వడ్డీరుణాల వ్యాపారంలో మొండిబకాయిలకు ఎందుకు రాయితీలు ఇచ్చారో వివరిస్తూ ఇలా వ్యాఖ్యానించింది.

> 'బ్యాంకింగ్ లేదా మనీ లెండింగ్ వ్యాపారం (మనీ లెండింగ్ బిజినెస్) విషయానికొస్తే.. వడ్డీ వ్యాపారం ప్రారంభించి వడ్డీకి అప్పుగా ఇచ్చిన డబ్బులన్నీ బ్యాంకర్ లేదా వడ్డీ వ్యాపారి యొక్క స్టాక్-ఇన్-ట్రేడ్ స్వభావంలో ఉన్నాయి మరియు చెడు మరియు అనుమానాస్పద రుణాలు స్టాక్-ఇన్-ట్రేడింగ్ యొక్క చాలా నష్టాన్ని సూచిస్తాయి కాబట్టి చెడు మరియు అనుమానాస్పద రుణాలకు భత్యం ఇవ్వబడింది. స్టాక్ ఇంట్రాడేకు సంబంధించి నష్టాలు

ఎల్లప్పుడూ వాణిజ్య నష్టాలుగా పరిగణించబడతాయి మరియు రశీదులకు వ్యతిరేకంగా సెట్ చేయడానికి అనుమతించబడతాయి.

రామస్వామి చెట్టియార్ కేసులో మద్రాసు హైకోర్టు ఫుల్ బెంచ్ కూడా ఇదే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేసింది. కమీషనర్ ఆఫ్ ఇన్ కమ్ ట్యాక్స్, మద్రాస్ (2) మరియు పాట్నా హైకోర్టు మోతీపూర్ సుగర్ ఫ్యాక్టరీ, లిమిటెడ్, వి. ఆదాయపు పన్ను కమిషనర్, బీహార్&ఒరిస్సా (3).

చట్టంలోని సెక్షన్ 10(1) ప్రకారం లాభాలను లెక్కించడంలో స్టాక్ ఇన్ ట్రేడ్ నష్టాన్ని అనుమతించదగిన మినహాయింపుగా పరిగణిస్తారు. అగ్నిప్రమాదానికి గురైన స్టాక్స్ కోసం బీమా కంపెనీ నుంచి అందుకున్న చెల్లింపును ఆదాయపు పన్నుకు మదింపు చేసే లాభాలను లెక్కించడంలో ట్రేడింగ్ గా పరిగణనలోకి తీసుకుంటారు. చూడండి గ్రీన్ (హెచ్. ఎమ్. ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ టాక్సెస్) వర్సెస్ జె. గ్లిక్స్టన్ అండ్సన్, లిమిటెడ్(4); మరియు రఘువంశీ మిల్స్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ కమీషనర్ ఆఫ్ ఇన్ కమ్ టాక్స్, బాంబే సిటీ (5). స్టాక్ నష్టానికి బీమా కంపెనీ నుంచి వచ్చిన రాబడి ట్రేడింగ్ రశీదు అయితే, దానికి విరుద్ధంగా నష్టాన్ని పూడ్చుకోకపోతే అది ట్రేడింగ్ నష్టం అయి ఉండాలి. శత్రువుల దండయాత్ర వల్ల స్టాక్-ఇన్-ట్రేడ్ నాశనం కావడం వల్ల మదింపుదారుకు కలిగే నష్టాన్ని ట్రేడింగ్ నష్టంగా పరిగణిస్తారు, దీనిని పన్ను చెల్లింపుదారు మినహాయింపుగా క్లెయిమ్ చేయడానికి అర్హులు: పోహూమల్ బ్రదర్స్ వి చూడండి. కమీషనర్ ఆఫ్ ఇన్ కమ్ టాక్స్, బాంబే సిటీ (6). తెల్ల చీమల విధ్వంసం వల్ల స్టాక్-ఇన్-ట్రేడింగ్లో కలిగే నష్టాన్ని వ్యాపారం యొక్క లాభాన్ని లెక్కించకుండా ట్రేడింగ్ నష్టంగా అనుమతించారు; హీరా లాల్ ఫూల్ చంద్ ను చూడండి. ఆదాయపు పన్ను కమీషనర్, సి.పి., యు.పి మరియు బెరార్ (1).

అందువల్ల నగదు అనేది ఒక బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం యొక్క స్టాక్-ఇన్-ట్రేడ్ అని, దాని వ్యాపారం యొక్క మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించడంలో దాని నష్టాన్ని ట్రేడింగ్ నష్టంగా మినహాయించవచ్చు.

అయితే స్టాక్ ఇన్ ట్రేడ్ లో జరిగే ప్రతి నష్టం ట్రేడింగ్ నష్టం కాదని, అందువల్ల ఆ నష్టం వ్యాపార క్రమంలోనే కాకుండా యాదృచ్ఛికంగా జరిగి ఉండాల్సిందని అంటున్నారు. ఈ అంశంపై ప్రధానమైన కేసు బాద్రిదాస్ డాగా వి. ఆదాయపు పన్ను కమిషనర్ (2). అక్కడ వడ్డీ వ్యాపారం చేసే సంస్థకు యజమాని ఒక్కడే యజమానిగా ఉండేవాడు. ఆ సంస్థ ఏజెంట్ సంస్థ బ్యాంకు ఖాతా నుంచి పెద్ద మొత్తంలో డబ్బులు తీసుకుని తన వ్యక్తిగత అప్పులను తీర్చుకునేందుకు వాటిని దరఖాస్తు చేసుకున్నాడు. అందువల్ల ఏజెంట్ నుంచి రికవరీ చేయని మొత్తాన్ని అకౌంటింగ్ సంవత్సరం చివర్లో తిరిగి చెల్లించలేని విధంగా మాఫీ చేస్తారు. ఏజెంట్ యొక్క నా దుర్వినియోగం ఫలితంగా పిటిషనర్ కు జరిగిన నష్టం యాదృచ్ఛికమని, అందువల్ల చట్టంలోని సెక్షన్ 10 (1) ప్రకారం లాభాలను లెక్కించడంలో మినహాయించాలని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.

> "ఫలితంగా సెక్షన్ 10(2)లో నిర్దిష్టమైన నిబంధన లేని మినహాయింపు కోసం క్లెయిం చేసినప్పుడు, అది ఆమోదయోగ్యమైనదా కాదా అనేది, అంగీకరించిన వాణిజ్య ఆచరణ మరియు వ్యాపార సూత్రాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, అది వ్యాపారాన్ని కొనసాగించడం నుండి ఉద్భవించిందని మరియు దానికి యాదృచ్ఛికంగా ఉంటుందా అనే దానిపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఒకవేళ అది రుజువైతే, చట్టంలో దానికి వ్యతిరేకంగా ఎటువంటి నిషేధం లేనట్లయితే, మినహాయింపును అనుమతించాలి."

ఈ సూత్రాన్ని కోర్టు ముందు ఉన్న కేసు వాస్తవాలకు వర్తింపజేస్తూ, విద్వాంసుడైన న్యాయమూర్తి ఇలా అన్నాడు:

> "ఏజెంట్లను నియమించుకోవడం అనేది వ్యాపారం కొనసాగించడానికి యాదృచ్ఛికమైతే, అటువంటి ఉపాధికి యాదృచ్ఛికంగా వచ్చే నష్టాలు కూడా వ్యాపారం కొనసాగించడానికి యాదృచ్ఛికంగా సంభవిస్తాయని తార్కికంగా అనుసరించాలి."

ఈ సూత్రం స్పష్టంగా నిర్దేశించబడింది మరియు మనం చెప్పగలిగితే, కోర్టు ముందు ఉన్న వాస్తవాలకు సరిగ్గా వర్తింపజేయబడింది. అయితే తీర్పులో అప్పీలుదారుని తరఫు న్యాయవాది

బలమైన నమ్మకాన్ని ఉంచారని, తక్షణ కేసు స్పష్టంగా పాసేజీలో పొందుపరిచిన వివరణ పరిధిలోకి వస్తుందని వాదించారు. అందులో ఇలా ఉంది:

> అదే సమయంలో సెక్షన్ 10(1) కింద కోత విధించే నష్టం వ్యాపారం కొనసాగించడం ద్వారా నేరుగా వచ్చేదిగా ఉండాలని, దానికి యాదృచ్ఛికంగా వచ్చే నష్టంగా ఉండాలని, పన్ను చెల్లింపుదారుకు తన వ్యాపారంతో కొంత సంబంధం ఉన్నప్పటికీ కలిగే నష్టం కాదని స్పష్టం చేయాలి. ఉదాహరణకు, ఒక దొంగ రాత్రికి రాత్రే వడ్డీ వ్యాపారి ఆవరణలోకి చొరబడి, అందులో ఉన్న డబ్బుతో పారిపోతే, అది వనరులు క్షీణించడానికి దారితీస్తుంది; అప్పు ఇవ్వడానికి అతనికి అందుబాటులో ఉంటుంది మరియు ఆ విధంగా నష్టం వ్యాపార నష్టంగా ఉండాలి, కానీ ఇది వ్యాపారాన్ని నడపడంలో సంభవించేది కాదు, కానీ ఆస్తుల యజమానులందరూ వ్యాపారం చేసినా చేయకపోయినా బహిర్గతం చేయబడే ఒకటి. అటువంటి సందర్భంలో నష్టం వ్యాపారం చేసే వ్యక్తిగా కాకుండా నిధుల యజమానిగా మదింపుదారునిపై పడుతుందని చెప్పవచ్చు. ఈ వ్యత్యాసం బాగానే ఉన్నప్పటికీ, సెక్షన్ 10(1) కింద కోత విధించవచ్చా లేదా అనే దానిపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

ప్రస్తుత కేసులో నష్టం బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం చేసే వ్యక్తిగా కాకుండా నిధుల యజమానిగా ఉన్న వ్యక్తిపై పడిందని చెప్పారు.

ఆ వాక్యం ఒక వడ్డీ వ్యాపారిని సూచిస్తుంది మరియు బ్యాంకింగ్ వ్యాపారాన్ని నిర్వహించే ఒక ప్రభుత్వ సంస్థతో సంబంధం కలిగి ఉండదు. వడ్డీ వ్యాపారి విషయంలో అతను సంపాదించిన లాభాలు అతని ఇంట్లో ఉంచిన ప్రైవేట్ నిధులలో భాగంగా ఉండవచ్చు, అతను తన వ్యాపారంలో పెట్టుబడి పెట్టవచ్చు లేదా చేయకపోవచ్చు. అది అతని ఇతర డబ్బులతో విడదీయలేనిది. కానీ ఒక బ్యాంకు విషయంలో అది పొందిన డిపాజిట్లు దాని చలామణి పెట్టుబడిలో భాగంగా ఉంటాయి మరియు దొంగతనం సమయంలో దాని స్టాక్-ఇన్-ట్రేడ్లో భాగంగా ఉంటాయి. ఒక సందర్భంలో, దోచుకున్న మొత్తాన్ని వ్యాపారి తన వ్యాపారంలో పెట్టుబడి పెట్టే వరకు స్టాక్-ఇన్-ట్రేడింగ్లో భాగం అని భావించలేము; మరొకదానిలో ఇది బ్యాంకింగ్ కంపెనీ యొక్క ఉద్దేశ్యంపై

ఆధారపడకుండా స్టాక్-ఇంట్రాడ్ లో భాగంగా ఉంటుంది. తక్షణ కేసుకు, ఈ కోర్టు ఊహించిన దృష్టాంతానికి మధ్య వ్యత్యాసం ఉంది. మేము ఒక వ్యత్యాసాన్ని మాత్రమే సూచించాము, కానీ వివరించిన కేసులో జరిగిన నష్టం వాణిజ్య నష్టమా కాదా అనే ప్రశ్నపై మేము నిర్దిష్టమైన అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేయడం లేదు. అందువల్ల అటువంటి కేసు నేరుగా నిర్ణయం తీసుకోవడానికి వచ్చినప్పుడు పైన పేర్కొన్న పరిశీలన యొక్క ప్రామాణికత లేదా ఇతరత్రా పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు.

ఈ నిర్ణయం నుండి విడిపోయే ముందు, ఈ కోర్టు వెంకటాచలపతి వి తీర్పులతో ఏకీభవించడం గమనించవచ్చు. కమిషనర్ ఆఫ్ ఇన్ కమ్ టాక్స్ (1), లార్డ్స్ డెయిరీ ఫామ్ లిమిటెడ్. v. కమిషనర్ ఆఫ్ ఇన్ కమ్ టాక్స్ (2), మరియు మోతీపూర్ షుగర్ ఫ్యాక్టరీ లిమిటెడ్ v. ఆదాయపు పన్ను కమిషనర్ (3). అందువల్ల మోతీపూర్ షుగర్ ఫ్యాక్టరీ కేసు(3)లో ఈ కోర్టు సరైనదేనని అంగీకరించడం న్యాయాభివృద్ధిలో మమ్మల్ని మరో మెట్టు ఎక్కించింది. అక్కడ చెరకుతో చెరకు, మొలాసిస్ తయారీ వ్యాపారం చేస్తోంది. చట్టబద్ధమైన నిబంధనలకు విరుద్ధంగా చెరకు సాగుదారులకు నగదును కొనుగోలు చేసిన ప్రదేశంలోనే నగదును అందజేసింది. మార్గమధ్యంలోనే క్యాష్ చోరీకి గురైంది. పట్నా హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ పన్ను చెల్లింపుదారుని వ్యాపారం వల్ల కలిగే నష్టమని, పంపిణీ కోసం వివిధ కొనుగోలు కేంద్రాలకు డబ్బును పంపాల్సిన అవసరం వల్ల సంభవించిందని, అందువల్ల పన్ను పరిధిలోకి వచ్చే ఆదాయాన్ని లెక్కించడంలో నష్టాన్ని మినహాయించుకునే అధికారం పన్ను చెల్లింపుదారుకు చట్టంలోని సెక్షన్ 10(1) ప్రకారం ఉంటుందని పేర్కొంది. ఇది కంపెనీకి చెందిన ఒక ఉద్యోగి దుర్వినియోగం చేసిన కేసు కాదని, తన సేవకుడి నుంచి నగదు దోచుకోవడం వల్ల కంపెనీకి నష్టం వాటిల్లిన కేసు అని గమనించవచ్చు. అలాంటప్పుడు చట్టబద్ధమైన నిబంధనల ప్రకారం ఉద్యోగికి నగదును అప్పగించారు. కానీ అటువంటి అప్పగింతను ఆచారం లేదా పద్ధతి ప్రకారం చేసే సందర్భాలు ఉండవచ్చు. గమనించవలసిన ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే, ఒక ఉద్యోగి చేతిలో నుండి క్యాష్ దొంగతనం అనేది మదింపుదారుని వ్యాపారానికి యాదృచ్ఛికంగా పరిగణించబడుతుంది. అదే నిజమైతే, విధినిర్వహణకు వెళ్తూ ఉద్యోగి చేతిలో జరిగిన దోపిడీ వల్ల నష్టం జరగకపోగా, బ్యాంకు

ఆవరణలోనే జరిగిన దోపిడీ వల్ల జరిగిన నష్టం అయినప్పుడు వేరే సూత్రాన్ని ఎందుకు అవలంబించాలి. ఒక సందర్భంలో, ఉద్యోగి కౌలు రైతులకు పంపిణీ చేయడానికి నగదును తీసుకువెళ్ళాడు, మరొక సందర్భంలో, దాని భాగస్వాములకు పంపిణీ చేయడానికి సహేతుకమైన రక్షణలతో బ్యాంకులో నిధులు జమ చేయబడ్డాయి. ఒక సందర్భంలో వ్యాపారానికి నష్టం జరిగితే, మరొక సందర్భంలో కూడా అదే విధంగా ఉండాలి. రామస్వామి చెట్టియార్ కేసులో మద్రాస్ హైకోర్టు ప్రత్యేక బెంచ్ ఇచ్చిన తీర్పు. మద్రాసులోని ఆదాయపు పన్ను కమీషనర్(4) రెవిన్యూ విషయాన్ని సమర్థిస్తాడు.అక్కడ వ్యాపారంలో ఉపయోగించిన డబ్బును దొంగిలించి వ్యాపార ఆవరణలో ఉంచడం వల్ల నష్టం జరిగింది. కమీషన్ సమయంలో గుమాస్తాలుగా లేదా సేవకులుగా నియమితులైన వ్యక్తులు ఈ దొంగతనానికి పాల్పడినందున ఆదాయపు పన్ను లెక్కింపులో దాని వల్ల కలిగే నష్టాన్ని అనుమతించరాదని ఫుల్ బెంచ్ మెజారిటీతో అభిప్రాయపడింది.ఈ తీర్పును మనం గౌరవంగా చెప్పగలిగితే, సమస్య గురించి సంకుచిత దృక్పథాన్ని కలిగి ఉంటుంది. నిజానికి మోతీపూర్ షుగర్ ఫ్యాక్టరీ కేసు(1)లో దొంగతనం చేసింది కంపెనీ ఉద్యోగి కాదు , దొంగలు. ఆ మేరకు మద్రాసు నిర్ణయంలోని సమర్థత కదిలింది. ఈ తీర్పును రికార్డు చేసిన అనంతకృష్ణ అయ్యర్ జె.తీర్పులో మెజారిటీ అభిప్రాయంపై నిర్మాణాత్మకమైన విమర్శ ఉంది. మెజారిటీ అభిప్రాయం కంటే అనంతకృష్ణ అయ్యర్ జె అభిప్రాయాన్నే మేం ఇష్టపడతాం.

చార్లెస్ మూర్ అండ్ కంపెనీ (డబ్ల్యు.ఎ.) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ ఫెడరల్ కమీషనర్ ఆఫ్ టాక్సేషన్ (2) కేసులో ఆస్ట్రేలియా హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు ఈ అంశంపై గణనీయమైన వెలుగును ప్రసరింపజేసింది. అలాంటప్పుడు అసెస్సీ ఒక డిపార్ట్ మెంటల్ దుకాణంలో వ్యాపారం చేస్తూ, దాని టేకింగ్స్ ను రోజు వసూలు చేసేవాడు. అందువల్ల ప్రతిరోజు ఉదయం క్యాషియర్ మరో ఉద్యోగితో కలిసి ముందు రోజు తీసుకున్న సరుకులను రెండు వందల గజాల దూరంలో ఉన్న బ్యాంకుకు తీసుకెళ్లి పన్ను చెల్లింపుదారుడికి చెల్లించడం ఆనవాయితీగా ఉండేది. ఓ రోజు బ్యాంకుకు వెళ్తుండగా ఇద్దరు ఉద్యోగులను తుపాకీతో పట్టుకుని ముందు రోజు రశీదుల్లో ఉన్న పెద్ద మొత్తాన్ని దోచుకెళ్లారు. ఆదాయపు పన్ను, సామాజిక సేవల కంట్రిబ్యూషన్ అసెస్ మెంట్ యాక్ట్, 1936-52లోని సెక్షన్ 5 1 (ఐ) ప్రకారం ప్రశ్నార్థకమైన సంవత్సరపు మదింపు చేయదగిన

ఆదాయాన్ని పొందడం లేదా ఉత్పత్తి చేయడంలో నష్టం జరిగిందని, ఇది మూలధనం లేదా మూలధన స్వభావం యొక్క నష్టం లేదా నిష్క్రమణ కాదని, తత్ఫలితంగా అటువంటి సంవత్సరంలో అంచనా వేయదగిన ఆదాయం నుండి మినహాయింపు అని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. అందులో ఇలా పేర్కొన్నారు.

> అకౌంటింగ్ పీరియడ్ ముగిశాక మదింపు చేయదగిన ఆదాయాన్ని పొందడం లేదా ఉత్పత్తి చేయడం లక్ష్యంగా బ్యాంకింగ్ ఆఫ్ టేకింగ్స్ అనేది ఒక ముఖ్యమైన భాగం. ఇది లేకుండా, లేదా దానికి సమానమైన ఆర్థిక ప్రక్రియ లేకుండా, స్టాక్-ఇన్-ట్రేడ్ యొక్క భర్తీ మరియు వేతనాలు మరియు ఇతర నిత్యావసర అవుట్గోయింగ్ల చెల్లింపు ఆగిపోతుంది మరియు దీని అర్థం మదింపు చేయదగిన ఆదాయాన్ని పొందడం లేదా ఉత్పత్తి చేయడం నిలిపివేయబడుతుంది."

ఆ తర్వాత కోర్టు ఇలా వ్యాఖ్యానించింది.

> "ప్రస్తుత కేసులో 'నష్టపోయిన సందర్భం' డబ్బును బ్యాంకింగ్ చేయడంలో అనుసరించబడింది . . . ఒక నిర్దిష్ట వ్యాపారం లేదా వ్యాపారం యొక్క సహజమైన లేదా గుర్తించబడిన సంఘటన అయిన ఆ రకమైన నష్టం, దురదృష్టం లేదా దురదృష్టానికి ప్రాతినిధ్యం వహించినప్పుడు అసంకల్పిత అవుట్ గోయింగ్ లు మరియు ఊహించని లేదా అనివార్యమైన నష్టాలను మినహాయింపులుగా అనుమతించాలనే అభిప్రాయాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో ఎటువంటి ఇబ్బంది లేదు.ఇవి ఒక వ్యాపారాన్ని క్రమపద్ధతిలో నిర్వహించడం లేదా ఒక వృత్తిని అనుసరించడం యొక్క లక్షణ సంఘటనలు. (1) వీధుల్లో డబ్బును మోసుకెళ్తున్న ఉద్యోగులపై సాయుధ దోపిడీ మనకు తెలియని అరాచకంగా మారినా, ఈ మాటలు వర్తిస్తాయి. ఎందుకంటే ఈ ప్రక్రియ దాని స్వభావంలో దేనికి దారితీస్తుందో అది ఒక ప్రమాదంగా మిగిలిపోతుంది. కానీ దురదృష్టవశాత్తు ఇది ఇప్పటికీ సుపరిచితమైన మరియు గుర్తించబడిన ప్రమాదం మరియు ప్రీమియంకు వ్యతిరేకంగా బీమా చేయబడి ఉంటే అనుమతించదగిన మినహాయింపుగా ఉండేదనడంలో

ఎటువంటి సందేహం లేదు. పైన పేర్కొన్న పదబంధాలు లేదా 'యాదృచ్ఛిక మరియు సంబంధిత' అనే పదబంధాన్ని తగ్గింపులుగా నష్టాలను అనుమతించడానికి సంబంధించి ఉపయోగించినప్పుడు అవి సంభవించే ఫ్రీక్వెన్సీ, అంచనా లేదా సంభావ్యత లేదా అవి సంభవించే పూర్వ ప్రమాదాన్ని సూచించవు, కానీ వాటి స్వభావం లేదా స్వభావాన్ని సూచిస్తాయి. మదింపు చేయదగిన ఆదాయాన్ని నేరుగా పొందే లేదా ఉత్పత్తి చేసే కార్యకలాపాలతో వారి సంబంధం ముఖ్యం."

ఈ నిర్ణయం ఈ క్రింది సూత్రాలను నిర్దేశించింది: (1) ఆ కేసులో కోర్టు వ్యవహరించే వ్యాపారం యొక్క కార్యకలాపాలలో టేకింగ్స్ ఒక అవసరమైన భాగం; (2) దోపిడీ వల్ల వ్యాపారానికి కలిగే నష్టం ఆ వ్యాపారానికి సంబంధించినది, ఎందుకంటే వ్యాపారాన్ని కొనసాగించడంలో పాల్గొనే ప్రక్రియలు దారిలో నగదు దోచుకునే ప్రమాదం ఉంది; (iii) నష్టాలకు సంబంధించి "యాదృచ్ఛిక" మరియు "సంబంధిత" వ్యక్తీకరణలు ప్రమాదం యొక్క ఫ్రీక్వెన్సీకి సంబంధించినవి కావు, కానీ వాటి స్వభావం మరియు స్వభావంతో సంబంధం కలిగి ఉంటాయి, అనగా, నష్టాన్ని ఉత్పత్తి చేసే చర్యతో అనుసంధానించాలి. సుప్రీం కోర్టు ఆఫ్ న్యూజియాలాండ్ ఇన్ గోల్డ్ బ్యాండ్ సర్వీసెస్ లిమిటెడ్ ఇచ్చిన తీర్పు వి. ఇన్ ల్యాండ్ రెవెన్యూ కమిషనర్ (2) పైన పేర్కొన్న ఆస్ట్రేలియా హైకోర్టు తీర్పును మన కేసుకు చాలా దగ్గరగా ఉన్న పరిస్థితికి వర్తింపజేశారు. అందులో పిటిషనర్ ఒక పెట్రోల్ సర్వీస్ స్టేషన్ ను నిర్వహించాడు, దానిని నిరంతరం తెరిచి ఉంచాడు. దాన్ని సాయుధుడైన దొంగ దాచిపెట్టి పెద్ద మొత్తంలో డబ్బును దొంగిలించాడు. దోపిడీ ఫలితంగా కోల్పోయిన మొత్తం పిటిషనర్ యొక్క మదింపు చేయదగిన ఆదాయాన్ని పొందడం లేదా ఉత్పత్తి చేయడంలో మాత్రమే జరిగిన నష్టం మరియు దాని స్థూల ఆదాయం నుండి మినహాయించబడుతుందని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. ఆవరణలో జరిగిన దొంగతనాలు, బ్యాంకుకు వెళ్లే దారిలో జరిగిన దొంగతనాల ఆధారంగా కోర్టుల్లో తరుచుగా వినిపించే వాదనను హాస్లైన్ జె.

(1) కమీషనర్ ఆఫ్ టాక్సేషన్ (ఎన్.ఎస్.డబ్ల్యు.) లో రిచ్ జె. యాష్ (1938) 61 సి.ఎల్.ఆర్. 263 వద్ద 277.

"బ్యాంకింగ్ సాధ్యమయ్యే గంట ముందు పిటిషనర్ వద్ద ట్రేడ్ రశీదులను దొంగిలించడం (బ్యాంకులు తెరిచి ఉన్న సమయంలో బ్యాంకు పెట్టాలని భావించారు) మరియు బ్యాంకుకు వెళ్ళే మార్గంలో ఉద్యోగి అదుపులో ఉన్నప్పుడు అదే డబ్బును దొంగిలించడం మధ్య సూత్రప్రాయంగా సరైన వ్యత్యాసం కనిపించడం లేదు. నా అభిప్రాయం ప్రకారం, ప్రస్తుత అప్పీలుదారును కోల్పోవటానికి కారణం దాని వ్యాపారాన్ని సాధారణ పద్ధతిలో నిర్వహించడం, దాని ఫలితంగా దొంగిలించిన నగదు ఆ నిర్దిష్ట సమయంలో ప్రాంగణంలో ఉంది మరియు అటువంటి దోపిడీకి అవకాశం ఒక నిర్దిష్ట రకం నేరస్థుడికి దారితీస్తుంది, ఇందులో భద్రతా-బ్లోయర్ మరియు సాయుధ దొంగ కూడా ఉన్నారు."

ప్రస్తుత పరిస్థితి చాలా బలమైనది, ఎందుకంటే బ్యాంకింగ్ వ్యాపారాన్ని కొనసాగించడానికి చాలా అవసరం కాబట్టి డబ్బును బ్యాంకులో ఉంచారు.

ఇప్పుడు మనం చట్టపరమైన స్థితిని ఈ విధంగా సంక్షిప్తీకరించవచ్చు. చట్టంలోని సెక్షన్ 1౦(ఐ) ప్రకారం వ్యాపారం ఆర్జించిన లాభాన్ని లెక్కించడానికి వ్యాపార నష్టాన్ని మినహాయిస్తారు. కానీ వ్యాపారం యొక్క కార్యకలాపాలను నిర్వహించడానికి ఖర్చు చేయబడితే తప్ప మరియు కార్యనిర్వహణకు యాదృచ్ఛికంగా ఉంటే తప్ప ప్రతి నష్టం అంతగా మినహాయించబడదు. వ్యాపారం యొక్క కార్యకలాపాలకు నష్టం యాదృచ్ఛికంగా జరిగిందా అనేది వాస్తవానికి ఒక ప్రశ్న, ప్రతి కేసు యొక్క వాస్తవాలను బట్టి, కార్యకలాపాల స్వభావాన్ని మరియు వాటిని నిర్వహించడంలో ఇమిడి ఉన్న ప్రమాదం యొక్క స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. రిస్క్ యొక్క స్థాయి లేదా దాని ఫ్రీక్వెన్సీ అంత ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉండదు, కానీ వ్యాపారం యొక్క స్వభావంతో దాని సంబంధం పదార్థం.

ప్రస్తుత కేసులో ప్రతివాది బ్యాంకింగ్ వ్యాపారం చేస్తున్నాడు. భాగస్వాముల డిమాండ్లను తీర్చడానికి తగినంత డబ్బును బ్యాంకులో భద్రపరచడం బ్యాంకింగ్ ప్రక్రియలో అంతర్భాగం. తద్వారా బ్యాంకులో డబ్బు జమ కావడం అనేది బ్యాంకింగ్ నిర్వహణలో ఒక భాగం. బ్యాంకులో డబ్బు నిలుపుకోవడం వల్ల దానిలో దోపిడీ, దొంగతనం, దోపిడీ లేదా అగ్నిప్రమాదం వంటి

సాధారణ ప్రమాదం ఉంటుంది. బ్యాంకింగ్ వ్యాపార కార్యకలాపాలు కొనసాగించడం వల్ల ఇలాంటి నష్టాలు సంభవించే ప్రమాదం ఉంది. ఈ దృష్ట్యా, ప్రస్తుత కేసులో దోపిడీ వల్ల కలిగే నష్టం బ్యాంకింగ్ వ్యాపారాన్ని కొనసాగించడానికి సంబంధించినది అని మేము స్పష్టంగా అభిప్రాయపడుతున్నాము.

ఫలితంగా హైకోర్టు ఉత్తర్వులు సరైనవేనని, అప్పీలు విఫలమై ఖర్చుతో కొట్టివేయబడుతుందన్నారు.

అప్పీల్ కొట్టివేత..